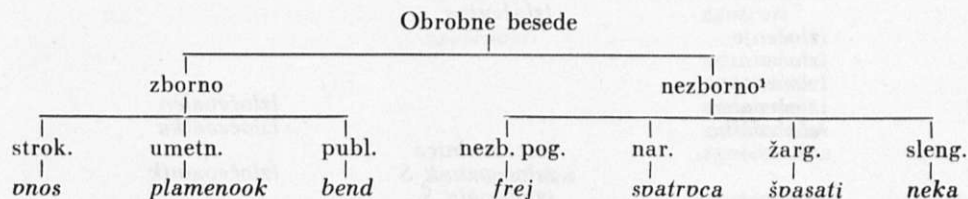

Knjiga, ki jo je izdala Vojvodanska akademija nauka i umetnosti, je v celoti zelo zanimiva in prinaša veliko količino sistematično obdelanega gradiva, vsako poglavje pa je dopolnjeno še z ustrežno bibliografijo.

Andrijan Lah
Ljubljana

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA JEZIKA ALI BESEDIŠČE PUBLIKACIJ V SLOVENSKEM JEZIKU?

Pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramoviša na SAZU-ju je z letnico 1987 v dveh knjigah izšlo Besedišče slovenskega jezika (uredili: Milena Hajnšek-Holz, Marjeta Humar in Franc Jakopin; sestavile: Milka Bokal, Milena Hajnšek-Holz, Marjeta Humar in Zvonka Praznik). Interni objavi namenjeno delo je iz kartoteke za slovar sodobnega knjižnega jezika zajelo besede, ki niso bile sprejete že v SSKJ. Verjetno zato so jih uredniki tudi poimenovali obrobne. Kot take pa se dajo razumeti vsaj dvojno — (1) zborna in (2) nezborna obrobne, ločene navznoter še funkcijsko- oziroma socialnozvrstno, pa tudi po vzrokih majhne pogostosti (zastarelo, pomenujoče redko obravnavani del predmetnosti, novo...):

Uredniško spremno besedilo sestavljajo **Predgovor** na (neoznačeni) sedmi strani, **Uvodna pojasnila** (str. 9, 11, 12 s Preglednico na str. 10) in **Seznam kratic in oznak** (str. 13). Sledi jim **slovarski del** od A do N (str. 15 do 524). Druga knjiga ponovno prinaša podatke o urednikih in sestavljalkah, od str. 7 do 633 pa gesla črkovnih poglavij od O do Z.

V **Predgovoru** Franc Jakopin v imenu Inštituta seznanja naslovnika tudi s tem, da bo v slovarskem delu Besedišča najti besede v »neobdelani obliki«. Sklicujoč se na deset točk, o katerih lahko slovarji jezikoslovnega tipa (s tem pa verjetno tudi podobne vrste prinašalcev besednega zaklada, kot je Besedišče slovenskega jezika) obveščajo naslovnika,² to ne drži popolnoma. Med neobdelanimi iztočnicami (ali jih lahko tako imenujemo?)³ se namreč navajajo tudi na pol obdelane

¹ Nezborne besede imajo majhno pogostost le glede na knjižno zvrst; v okviru nezbornosti pa so lahko edine uporabljane za ustrezne zborne sopomenke.

² Prim. V. *Gjurin*, O Glasbilih in izvajalcih, SR 1983, 4: »Slovarji 1. ponujajo urejen (abecedno, pojmovno, področno...) seznam besediščnih enot, 2. obveščajo o pisni in 3. glasovni podobi teh enot in o njihovih 4. slovničnih in 5. zvrstno-stilnih značilnostih, 6. dajejo pomen (razlagalno, z drugojezično ustreznico ipd.) teh enot in 7. prikazujejo njihovo rabo s ponazarjalnim gradivom (zgledi), obveščajo 8. o njih zgodovini znotraj zadevnega jezika in 9. o njih izvoru oz. etimologiji, naposled pa lahko dajejo še 10. različna druga obvestila, tudi bolj zunajjezikovna (v zvezi s katero koli od prejšnjih točk).« Natančneje o tem *isti*. Načela sodobnega izrazijskega slovarja, v: Slovenski jezik v znanosti 1, Lj. 1986, str. 151—187.

³ Z zastavljenim vprašanjem se pojavlja še drug problem: ali je tako delo slovar ali je navaden seznam? V prid prvega (čeprav nepopolno) pričajo primeri s slovničnimi oznakami in primeri z ne zgolj prvo osnovno slovarsko obliko (*sedec -dca*, *blažen -žna -o*, *prati porjem*: tako zapisane so le iztočnice, ki se na ta način razlikujejo od enakopisnih iztočnic v Besedišču ali SSKJ-ju). V prid drugega govorijo veliko številnejše besede brez kakršnih koli oznak.

iztočnice: besede, zaznamovane s slovnično oznako (točka 4 opombe 3) oziroma besede z obvestilom o viru⁴ (točki 7 in 10 opombe 3), npr. *čaj, zaim*, oziroma *čajati P, čajev S, čakalica S P*. Avtorji se zavedajo, da SSKJ celo skupaj z Besediščem še ni zajel vsega besedja »današnjega pisanega jezika«. S primerjavo SSKJ-ja in Besedišča s Splošnim tehničkim slovarjem (2. izdaja, Ljubljana 1978) lahko ob besednih družinah podstav *izloč-*, *ojač-* in *zgost-* približno ocenimo izčrpnost Besedišča znotraj strokovne zvrsti:

SSKJ	Besedišče	STS
	<i>izločalen</i>	
<i>izločalka</i>	<i>izločalnica</i>	
<i>izločalo</i>		<i>izločanje</i>
<i>izločanje</i>		<i>izločati</i>
<i>izločati</i>	<i>izločavati</i>	
	<i>izločba P</i>	
<i>izloček</i>		<i>izloček</i>
<i>izločen -a -o</i>	<i>izločen [čna -o]</i>	<i>izločen</i>
<i>izločenec</i>	<i>izločenina</i>	
<i>izločenje</i>		
<i>izločenost</i>		
<i>izločevalec</i>		<i>izločevalen</i>
<i>izločevalen</i>		<i>izločevalka</i>
<i>izločevalka</i>	<i>izločevalnica</i>	
	<i>izločevalnik S</i>	<i>izločevalnik</i>
	<i>izločevalo S</i>	
<i>izločevanje</i>		<i>izločevanje</i>
<i>izločevati</i>	<i>izločevina</i>	<i>izločevati</i>
<i>izločilec</i>		
<i>izločilen</i>		<i>izločilen</i>
	<i>izločilka</i>	
	<i>izločilnik</i>	
	<i>izločilnost</i>	
<i>izločilo</i>		<i>izločilo</i>
<i>izločina</i>		<i>izločina</i>
<i>izločitev</i>		<i>izločitev</i>
<i>izločiti</i>		<i>izločiti</i>
<i>izločitven</i>		
<i>izločnina</i>	<i>izločljivo S P</i>	<i>izločnina</i>
	<i>ojačalen</i>	
	<i>ojačalnik</i>	
	<i>ojačanje</i>	
<i>ojačati</i>	<i>ojačava</i>	
<i>ojačen</i>		<i>ojačen</i>
<i>ojačenje</i>		<i>ojačenje</i>
<i>ojačevalec</i>		

⁴ Glede vira so besede označene le z dvema oz. tremi oznakami — S in P (S — Slovenski pravopis 1962, P — Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar 1894, S P — prvo in drugo).

<i>ojačevalen</i>		<i>ojačevalen</i>
<i>ojačevalka</i>		<i>ojačevalka</i>
<i>ojačevalnica</i>		<i>ojačevalnica</i>
<i>ojačevalnik</i>		<i>ojačevalnik</i>
	<i>ojačevalniški</i>	<i>ojačevalniški</i>
	<i>ojačevalo</i>	<i>ojačevalo</i>
<i>ojačevanje</i>		<i>ojačevanje</i>
<i>ojačevati</i>		<i>ojačevati</i>
	<i>ojačilen</i>	<i>ojačilen</i>
<i>ojačitev</i>		<i>ojačitev</i>
<i>ojačiti</i>		<i>ojačiti</i>
	<i>z gostek</i>	<i>z gostitev</i>
	<i>z gostevati</i>	<i>z gostiti</i>
	<i>z gostilen</i>	<i>z gostljivo</i>
	<i>z gostišče</i>	<i>z gostljivost</i>
	<i>z gostljivost</i>	
	<i>z gostovati</i>	<i>z goščalo</i>
	<i>z goščanje</i>	<i>z goščanje</i>
	<i>z goščavati</i>	<i>z goščati</i>
		<i>z goščen</i>
		<i>z goščenina</i>
		<i>z gošččnost</i>
		<i>z goščevalen</i>
		<i>z goščevalka</i>
	<i>z goščevalnica</i>	<i>z goščevalnik</i>
	<i>z goščevalo</i>	<i>z goščevalo</i>
		<i>z goščevanje</i>
		<i>z goščevati</i>
	<i>z goščilo</i>	<i>z goščina</i>
		<i>z goščišče</i>

Uslovarjenk, skupnih Besedišču ter preveritvenemu priročniku, je komaj 7: *izločevalnik*; *ojačevalniški*, *ojačevalo*, *ojačilen*; *z gostljivost*, *z goščanje*, *z goščevalo*. Zdi se torej, da so izpisovalci v Besedišče res zajeli »večino besedja, vsaj za tako imenovani splošni jezikovni fond«. Za najozžje strokovne izraze pa so še vedno pri roki terminološki slovarji.

Redke besede, »ki so v kartoteki zastopane z enim ali z nekaj izpisi, lahko tudi iz del enega samega avtorja«, narečni izrazi »iz besedil manj pomembnih avtorjev«, besede »iz Pleteršnikovega slovarja, ki jih današnja knjižna raba ne potrjuje«, »nove besede«, »enkratne in nenavadne tvorbe, redkejši in posebni žargonizmi«, »strokovni izrazi, če so preveč ozko rabljeni, neutrjeni ali zastareli, a tudi besede, ki se dajo narediti po ustaljenih jezikovnih obrazcih /.../, sestavljenke in zloženke« — vse to je zajeto v 182.976 iztočnicah.

Kakor je Besedišče v slovarskem delu bogato, pa v jezikoslovnem izrazju zaostaja za sodobno rabo. Tako v Uvodnih pojasnilih beremo: »V Besedišču niso upoštevana lastna imena (v kartoteki so iz popolnih izpisov), tuja rekla in daljši tuji citati, enakozvočnice iz iste besedne vrste, pisne dvojnice, ki so navedene v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, kratice in simboli.«

V primerih lastnim imenom enakozvočnih občnih imen, kot npr. *buenos aires*, *jadran*, *jakob*, lahko le obžalujemo, da iztočnicam niso pripisane razlage ali vsaj ponazarjalni zgledi. Vendar teh podatkov tudi v primeru, ko bi se uredniki odločili

za »obdelane« oblike besed, ne bi našli pri vseh iztočnicah. Na izpisnih listkih iz časa kmalu po ustanovitvi Inštituta (1945) namreč besede niso zapisane v sobesedilu.⁵

Slovensko izrazje za frazeologijo (to je za stalne besedne zveze in za nauk o njih) je bilo podano že v sedemdesetih letih⁶; frazeologemi z nepovedno zgradbo so rekla, s povedno rečenice; glede na izvor so slovenski in neslovenski; le-ti so ali prevedeni ali pa prevzeti in prilagojeni našemu jezikovnemu ustroju; popolnoma prilagojeni so sposojeni, delno prilagojeni so tuji (npr. *korpus delikti* oziroma *corpus delicti*, *corp-usa delicti*). Citatni frazeologemi pa niso del slovenskega jezika. Besedišče, kot smo videli, priznava le rekla, rečenico mu verjetno pomeni »daljši citat«. Navaja pa vendar oboje. Na str. 101 naštejemo kar 21 rekel: *con spirito*, *contra bonos mores*, *contra-dictio in adiecto*, *contra legem artis*, *contral social*, *cool jam session*, *cordons sani-taires*, *cori spezzati*, *corned beef*, *cornu inglese*, *corpus alienum*, *corpus iuris/juris*, *corpus mandibule*, *corpus separatum*, *cosa nostra*, *couleur locale*, *creatio continua*, *creatio ex nihilo*, *cremor tartari*, *crêpe de Chine*. Primer za (citatno) rečenico pa je *exempla docent* (čeprav zapisan v nepovedni obliki). Zapisovanju iztočnice namenja Uvodna pojasnila kar dva obširna odstavka. Domače besede in zveze zapisujejo »kot v viru, npr. *bodiljka*, *bodilka*, /.../ *timenijaztebisistem*«. Beremo tudi, da so citatni izrazi »navedeni v izvirnem pravopisu«. Tega ne bi bilo treba posebej pripovedovati, ker je ta podatek vsebovan že v privedniku citaten. Primeri, ki jih Pojasnila navajajo kot citatne izraze, so vsi dvobesedni: *belle époque*, *homo ludens*, *iustum pretium*, *life photography*, *pas de deux*, *passo double*. Ali naj to pomeni, da enobesedni izrazi, ki jih navaja že SS 1976,⁷ niso šteti za citatne? Nasproti citatnim izrazom uredniki postavljajo prevzete izraze: »medtem ko je pri prevzetih izrazih upoštevan zapis v viru, npr. *bajronizem*, *byronski*«. Pri tujih večbesednih izrazih je glede pisave skupaj — narazen »upoštevan zapis v slovenskem viru in ne določila tujih pravopisov, npr. *passepartout*, *passe-partout*, *pase partout*«. Zdi se, da enotnega pravila za zapisovanje zbiralci niso sprejeli. Tuji večbesedni izrazi se zapisujejo po slovenskih virih, domači in prevzeti pa kot »v viru«. Verjetno je tudi tu mišljen slovenski vir. Se posebej pa je sporen izraz »izvirni pravopis«. V takem naj bi bil zapisan dvobesedni *passo double*, po izvoru argentinski, toda pravopisno niti španski niti francoski.⁸ Ali gre tudi tu le za izpis iz »slovenskega vira«? Neupoštevanje tujih pravopisov potemtakem ni le v pisavi skupaj — narazen, temveč tudi v zapisu (nekaterih) citatnih izrazov. Uredniki Besedišča so do neke meje besede vendarle normirali, tako glede postavitve v osnovno slovarsko obliko, upoštevanja različne besednovrstnosti, kot tudi pisave nekaterih izpeljank in sestavljenk.⁹ Naslovnik se ob vsem tem mora vprašati, kje se normiranje konča. Ali res pri (ne)upoštevanju tujih pravopisov?

V primeru variant *passepartout*, *passe-partout* in *passe partout* bi bilo dobro zapisati kot iztočnico le eno obliko — v virih najpogosteje zastopano, ostali dve pa bi ostali v zaglavju, primerno označeni (* je kot manj pogosti). Variante besed,

⁵ O začetkih in razvoju dela za slovar sodobnega knjižnega jezika se poučimo na deveti strani Uvodnih pojasnil: »Gradivo je bilo zbrano na več načinov: deloma je bilo pridobljeno s popolnim in gostim izpisovanjem, večina izpisov pa je problem-skih in paberkovalnih. /.../ Metode tega dela so se s časom spreminjale; sprva so se izpisovale le posamezne besede, pozneje besede s širšim sobesedilom. V začetku so prevladovali izpisi iz leposlovja, z leti pa se je težišče premaknilo na druge zvrsti knjižnega jezika, zlasti na publicistične in strokovne spise.«

⁶ Leta 1973 je J. Toporišič v okviru ljubljanske in mariborske podružnice Sla-vističnega društva Slovenije predaval o izrazju in pojmovanju slovenske frazeo-logije, v JiS pa je v šolskem letu 1973/74 izšel članek K izrazju in tipologiji slo-venske frazeologije (str. 273—279).

⁷ Na str. 105: *horošó*, *daváj*, *Wahlverwandschaft*, *óorsokak*. Avtor še dodaja: »Citatne besede in besedne zveze niso sestavni del slovenskega jezika oz. slovenskega knjižnega jezika.«

⁸ Na Akademijinih izpisnih listkih zasledimo tri različne zapise špansko pravil-nega *passo doble*: (1) *passo-doble*, (2) *passo doble* (prim. *pasodoble*) in (3) *passo doble*. (V Besedišču: *pasodoble* in *passa doble*.) Prvi izpis je iz Dela 1967, za drugega vir ni zapisan, tretji pa je povzet po ustni informaciji mojstra Jenka s pripisom, da se izgovarja *passo dobl*.

⁹ Gre za samostalniške izpeljanke *-alec*, *-ilec* in za sestavljenke s predpono *iz-*, *s-*, *z-*. V obeh primerih se Besedišče ravna po načelih SSKJ-ja.

še posebej nepravilne, naj ne bi bile samostojne iztočnice. Na isti problem naletimo tudi pri podomačevanju prevzetih izrazov, in to že v SSKJ-ju: angleški *buick* je zapisan samo citatno, *cocktail* pa, brez razloga za razliko, tudi podomačeno — *koktajl* in *koktejl*. Slovarski del Besedišča navaja izpeljanki *koktajlen* in *cocktailen*. Naslovnik bi se laže znael pred zapisom *koktajlen* (-*lna* -*o* prid.) in *koktejljen*, tudi *cocktailen*, kjer bi popolnoma podomačeni zapis predstavljal osnovno obliko, le delno podomačeni pa manj zaželeno oziroma neenakovredno varianto. Zapisani pod isto iztočnico in primerno hierarhizirani, bi taki primeri dosti bolj jasno kazali »različne stopnje podomačevanja in vključevanja v slovenski jezikovni sistem«.

Do ideje, kaj naj bi iztočnici še sledilo v oglavju, nas peljeta tudi naključno izbrani besedi *mocenigo* in *mocha*. Ju je izgovarjati [-če-], [-se-] oziroma [-ča], [-ha] ali fonetično?¹⁰ V takih primerih bi moralo Besedišče zapisati vsaj podatek o izvornem jeziku, če že ne (tudi) izgovor.

Zgoraj zapisani citatni izrazi, citat iz SS ter iz NSS¹¹ in iztočnice v Besedišču, ki pravopisnim oziroma pravorečnim pravilom slovenskega jezika ne ustrezajo povsem, so pa jih tako zapisali avtorji virov (npr. *byronski*, *cocktailen*), nas navajajo k ustreznjšemu naslovu Besedišča: *Besedišče publikacij v slovenskem jeziku* — kajti citatno in nepravilno zapisano slovensko besedje je le del slovenskih besedil, ne pa tudi slovenskega jezika.

In kako naj naglašujemo vse te besede, katerih velik del so res nekaj »nenavadnega, celo čudnega, ob današnji rabi komaj nastajajočega ali zastarelega, če ne ponekod kar izrazno kaotičnega«? Naglasa besed avtorji niso normirali — samo iz zapisa seveda ne more biti zanesljivo dan.

V okviru Uvodnih pojasnil je pojasnjena tudi Preglednica, dasi grafično njen naslov (velikost črk je enaka velikosti črk ostalih poglavij ujedniškega spremene besedila) ne ustreza njeni vključenosti v poglavje Uvodna pojasnila, marveč jo dela za poglavje, enakovredno ostalim trem. Urejena je po začetnicah (od A do Z z vmesnimi Q, W, X in Y). Iz nje lahko razberemo, koliko od iztočnic Besedišča je že v Slovenskem pravopisu 1962, Pleteršnikovem slovarju in obeh hkrati. S SP ima Besedišče skupnih 10.268, s Pleteršnikom 16.690, z obema pa 7.325 iztočnic; preostalih 148.695 iztočnic izvira ali »iz leposlovnih del od druge polovice 19. stol. do danes, iz revij in časopisov, iz strokovnih in znanstvenih del ter iz šolskih knjig« ali pa so jih »iz svojega poznavanja zapisali tudi sestavljavci SSKJ«. Iz SP so v Besedišče zajete v glavnem tvorjenke, narejene »po ustaljenem vzorcu«, iz Pleteršnikovega slovarja pa so »zastareli, redki ali narečni izrazi«. Številčna primerjava kaže, da je skoraj petina iztočnic Besedišča zapisana že v SP 1962 in/ali v Pleteršniku (in deloma pač samo iz teh dveh virov tudi izpisana) — od 182.976 iztočnic znaša to 34.283 iztočnic.

Zadnji podatek Uvodnih pojasnil se nanaša na pisavo samostalnikov *-alec*, *-ilec* in *zadnjik* s predpono *iz-*, *s-*, *z-* (le-te Besedišče, kakor že SSKJ, piše napačno: *iz... s.../z...*). Glede obojega nas Besedišče usmerja k SSKJ-ju (glej SSKJ I, str. XXIII) oziroma k njegovim načelom. Kar se tiče sestavljenk, v slovarskem delu Besedišča številčno prednjačijo tiste s predponami *ne-*, *pred-*, *raz-* (domače), od tujih predpon pa sta najštevilneje zastopani *anti-* in *de-*. Tudi priponskih izpeljank, ki so v SSKJ-ju odpadale, je precej: *-ski/-ški*, *-stvo/-štvo*, *-tev*, *-ost*. Naslovnik se sprašuje, zakaj so jih pri izbiri besed za SSKJ zametali.

Zadnje poglavje pred slovarskim delom Besedišča je Seznam kratic in oznak. Kratice so le štiri: *P* — Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar 1894/95, *S* — Slovenski pravopis 1962, *SP* — Slovenski pravopis in Pleteršnik, *SSKJ* — Slovar slovenskega knjižnega jezika 1970 in nadalje. Ostalih dvanajst enot sodi med slovične oznake; razene so iste kot v SSKJ-ju, le precej manj jih je (*členek*; *m*, *medm.*, *nedov.*, *predl.*, *prid.*, *prisl.*, *s.*, *štev.*, *vez.*, *zaim.*, *ž*). Pohvaliti je treba besednovrstno oznako *členek*. Vendar bi lahko bila okrajšana, kot vse druge; prim. v SS (str. 193) *člen./part*.

¹⁰ Prvi izraz je sopomenka beneške lire, izgovor zanjo na izpisnem listku ni predpisan (vir: Jeločnik). Drugi izraz pa je iz usnjarske obrti (izg. *môka*) — gre 1. za pralno usnje, dobljeno s kombinacijo formaldehidnega in glasé strojenja (vir: M. Cvenkel, R. Pečenko, Usnje in krzno, 1964), in 2. za barvano rokavičarsko usnje, strojeno z aluminijevimi solmi in obrušeno na obeh straneh (vir: Mali).

¹¹ »Ostanejo nato še citatni frazeologemi, ki niso del slovenskega jezika /.../« — NSS, Ljubljana 1982, str. 369. Glej tudi op. 7.

Uredniki pravijo, da je Besedišče kot »dopolnilo SSKJ« namenjeno »vsem, ki jih zanimajo vrednote slovenskega jezikovnega izročila in današnjosti«, posebej pa še »raziskovalcem slovenskega jezika, njegovega današnjega stanja in zgodovine, nadalje raziskovalcem slovanskih jezikov, zlasti leksike, primerjalnim in splošnim jezikoslovcem, psiho-, socio- in etnolingvistom«. S pridom naj bi ga uporabljali tudi »slovenski pisatelji in prevajalci«. Skorajda ne bo držalo, da bo »večini uporabnikov /.../ zadoščala že informacija v Besedišču« — vsaj brez razlag ali ponazarjalnih zgledov ne. Kdo, ki mu je potrebna takojšnja informacija, bo imel čas raziskati »pomen in zveze, v katerih se beseda pojavlja«, po kartoteki na SAZU-ju?

Kljub vsemu je Besedišče velik izziv za vse, ki zaman iščejo nekatere besede v SSKJ-ju. Ali ni npr. beseda *dulo* (SSKJ I, 525) prav tako redka kot *dula* S (B, 153), *čajek* (B, 104) pa skoraj tako pogost kot *čajček* (SSKJ I, 274)?

Polona Košir-Malovrh
Trbovlje

IZ BESEDISCA DALMATINOVIH REGISTROV I: GESLO *VAMP*

Eno od zanimivejših gesel v R 1578 je »*Vamp. Trebuh, Keshmani, Kerepuhi, Felleki.*«; v R 1584: *Vamp* (kranjsko) *Trebuh, keshmáni, kerepuhi, Felleki* (slovensko-bezjaško).

Beseda *kerepuhi* v tej podobi ni izpričana nikjer drugje; oblikoglasno ji ustreza *kerepiu kerepiua*, v zvezo z njo pa se spravlja še *karapuh, kerempuh(i) in kalapura* (vse sbh.). D. Trstenjak¹ je pisal, da »beseda med Zagorci znana: *kerempuh* (tudi osebna imena *Kerempuh* se nahajajo), ki se rabi za utrobo, vamp, opomina na bolgarsko: *kerem venter*«. Od tod, in samo od tod, je Pleteršnik vzel neonaglašeno iztočnico *kerempuh 'vamp'*, označeno kot kajkavsko, in jo primerjal s *kerepuhi 'der Bauch'* iz R 1584. Tudi ARj potrjuje *kerepuhi* samo z R 1584, *kerempuhi* pa z Belostencem. Le-ta ima izt. *Kerempuhi, Vampi, drób* z razlago 'Inteftina, Ventriculi, Tergora' in v geslu *Vámpe 'Inteftina'* kazalko *Kerempuhi*. ARj ima tudi Reljkovičev *karapuh*; o tej besedi S. Ivšič² piše, da »ne će biti drob, jer mesar poslije daje droba (: pak ktijaše da metne i dropca). Pravo značenje toj riječi ne zna ni akad. rječnik, ali znači što i *kalapura* (ispod Vrbanje, nema je u akad. rječn.), tj. očišćen želudac, a i danas se govori *kerepiu — kerepiua* (Stupnik).«

Ob izidu Krleževih Balad Petrice Kerempuha je J. Koštiál³ pisal: »Ime *Kere(m)-puh* (= Till Eulenspiegel, Pavliha) je razlagal Jagić v slovanskem seminarju na Dunaju iz madž. *kerep* (= ropotulja, drdralo, klepetalo, raglja) z obrazilom *-uh* (kakor lenuh, potepuh), Asbóth pa v slov. seminarju v Budimpešti iz madž. *kerek* (= okrogel) in *poh* (= vamp). Težko se je odločiti za 1. ali 2. etimologijo, ker obedve ustrezata značaju in bistvu Kerempuha.⁴ To mesto Skok (ERHSJ II, 75) citira pomanjkljivo; ni razpoznavno, katero etimologijo je pripisati Jagiću, katero Asbóthu, katero Koštiálu, in madžarskemu *kerep* ne dodaja pomena (eno geslo više pa obravnava sbh. madžarizem *kerep* 'brod, vrsta ladje'). Pri Bezlaju (ESSJ II, 29) je naposled prišlo do napake, češ da je Koštiál »po Jagiću in Asbóthu« mislil na *kerep* 'brod, splav'. Ponujata pa Skok in Bezlaj nove etimološke povezave: Skok s »*krampus*, (karnevalskim) pokladnim licem« — kar je Bezlaju malo verjetno⁵ —, Bezlaj pa z »alb. gar-

¹ Bize in Bizjaki, Zora V/8 (15. IV. 1876), 120.

² Bogdanovičevo izdanje Reljkovičeva »Satira«, Nastavni vjesnik XVIII/1 (1910), str. 48.

³ Kerempuh in grabancijaš, Življenje in svet XX/13 (26. IX. 1956), str. 206.

⁴ L. Hadrovics v Ungarische elemente im Serbokroatischen (1985) besede *kere(m)-puh(i)* ne obravnava. Z obrazilom *-uh* je tvorjen Cafov *preberuh* (= *prebirač*, Caf = *prebiraonik*, Cigale 1860 pod *Psalter* = *prebiralnik*, Plet., SSKJ) 'devetogub (tretji del želodca prežvekovalcev)', (*Prebiralnik* v Plet. tudi 'prežvekovalnik (prvi del želodca)', gl. Cig. pod *Bansen*.) Težko pa se je ubraniti misli na povezavo med (*kerempuh* in n. *Bauch*, srvn. *büch* (za odraz *u* prim. hrv. *kalduni*, n. *Kaldaunen*).

⁵ Ne pove pa, zakaj. Skok za *kerempuh* sam pravi: »s umetnutim *m* pred labijalom«. Sln. *krampus* je (ESSJ II, 81) iz avstr. *Krampus*, ki *m* že ima.